УДК 631.1.016:001.8

П. В. Пивовар,
к. е. н., доцент, керівник навчально-наукового центру космічних та геоінформаційних технологій, Поліський національний університет
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-7668-2552
А. М. Пивовар,
к. е. н., старший викладач кафедри менеджменту організацій і адміністрування ім. М.П. Поліщука, Поліський національний університет
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-5803-5116

DOI: 10.32702/2306-6792.2023.11.11

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

P. Pyvovar,
PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Educational-Scientific Center of Space and Geo-Information Technologies, Polissia National University, Zhytomyr, Ukraine
A. Pyvovar,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management of Organizations and Administration named after M.P. Polishchuk, Polissia National University, Zhytomyr, Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF THE FORMATION AND USE OF THE RESOURCE POTENTIAL OF RURAL AREAS

Ресурсний потенціал сільських територій являє собою джерело та засоби їх трансформації, при цьому відіграє важливу роль у формуванні функцій, які вони виконують та динаміки їх розвитку. Метою статті є дослідження ресурсного потенціалу сільських територій, а саме: їх зміст та зовнішні фактори в умовах сучасних трансформаційних змін. В результаті використання монографічного методу дослідження було виокремлено наступні компоненти ресурсного потенціалу сільських територій: природний, людський, матеріально-технічний, фінансовий та інфраструктурний. Природні ресурси — потенційно придатні для виробництва природні сили й речовини (дарові блага природи), серед яких вирізняються вичерпні та невичерпні ресурси, а в останніх — відновлювані і невідновлювані. Природними ресурсами є земля, корисні копалини, рослини й тварини, багатство вод, природно-кліматичні умови тощо. Людські, або трудові, ресурси — населення працездатного віку, яке економісти зазвичай оцінюють за трьома параметрами: соціально-демографічному, професійно-кваліфікаційному та культурно-освітньому. Важливим елементом оцінки трудового потенціалу сільських територій виступають такі показники які висвітлюють демографічну ситуацію та рівень життя населення. Матеріальні або матеріально-технічні ресурси — товари, засоби виробництва, блага створені людиною. До їх можна віднести виробничі будівлі (приміщення), машини та обладнання, прилади та інструменти, засоби комунікації, засоби переміщення та шляхи переміщення, сировина, матеріали та паливо тощо. Фінансово-економічні ресурси — високоліквідні ресурси що придатні для їх обміну на виробничі, людські, природні ресурси та можуть виступати засобами для здійснення заощаджень, оподаткування, кредитування тощо. Інфраструктурні ресурси — комплекс об'єктів, галузей та видів діяльності, які забезпечують відповідні умови для функціонування соціально-економічної системи, переміщення товарів та ресурсів для задоволення суб'єктів сільських територій їх соціально-економічних потреб (транспорт, зв'язок, комунальне господарство, загальна і професійна освіта, охорона здоров'я та ін.). В статті було висвітлено те що важливе місце в процесі активізації трансформації сільських територій відіграють фактори зовнішнього середовища: політичний, соціальний і економічний устрій та інформаційне середовище країни де знаходяться сільські території.

Передплатний індекс 21847

The resource potential of rural areas (territory) is a source and means of their transformation, at the same time it`s playing an important role in the formation of the functions it`s perform and the dynamics of their development. The purpose of the article is to study the resource potential of rural areas, namely: their content and external factors in the context of modern transformational changes. As a result of using the monographic research method, the following components of the resource potential of rural areas were identified: natural, human, material, technical, financial and infrastructural. Natural resources potential — potentially suitable for production natural forces and substances (free benefits of nature), among which are exhaustive and inexhaustible resources, and in the latter — renewable and non-renewable. Natural resources are land, minerals, plants and animals, the wealth of waters, natural and climatic conditions, and the like. Human or labor resources potential — the working-age population, which economists usually assess according to three parameters: socio-demographic, vocational qualification, and cultural and educational. An important element in assessing the labor potential of rural areas are such indicators that illuminate the demographic situation and the standard of living of the population. Material or material and technical resources potential — goods, means of production, goods are created by man. These include industrial buildings (premises), machinery and equipment, devices and tools, communication means, means of movement and routes of movement, raw materials, materials and fuel, etc. Financial or economic resources potential — highly liquid resources suitable for their exchange for production, human, natural resources and can act as means for savings, taxation, lending, and the like. The article examined the place in the process of enhancing the transformation of rural areas are the factors of the external environment: the political, social and economic system and the information environment of the country where the rural areas are located.

Ключові слова: сільські території, ресурси, потенціал, трансформація.
Key words: rural areas, resources, potential, transformation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Рушійна сила сталого розвитку сільських територій обумовлена перш за все наявністю потенціалу до зростання та розвитку. До потенціалу зростання або розвитку у широкому сенсі можна віднести всі наявні та потенційні ресурси які можуть бути мобілізовані, активізовані та використані при досягнені певної мети, цілей, планів розвитку сільських територій. Ресурсний потенціал можна розглядати як джерело та засіб відтворення та трансформації сільських територій. Сучасна негативна динаміка занепаду основних елементів ресурсного потенціалу сільських територій (людський, підприємницький, соціальна та економічна інфраструктура) може призвести до поступового обезлюднення сільських територій та перетворення їх у промислово-виробничі анклави. Але при правильно проведеній (підтриманій) трансформації сільських територій можна досягти росту та нарощення соціально-економічного розвитку, диверсифікація діяльності господарюючих суб'єктів та стабілізацію і покращення соціально-демографічної ситуації на селі (зайнятість, підвищення рівня життя населення тощо). До основних завдань трансформації сільських територій в напрямі розвитку їх ресурсних потенціалів можна віднести: 1) забезпечення економічної стабільності суб'єктів сільських територій; 2) розвиток економічної інфраструктури; 3) розвиток соціальної інфраструктури; 4) диверсифікація виробничої діяльності; 5) забезпечення соціальної та демографічної однорідності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретико-методологічні основи формування та використання ресурсного потенціалу висвітлені в працях Л. Абалкіна, В. Авдєєнко, В. Бакуменка, О. Бородіної В. Князєва, М. Кропивко, М. Латиніна, Ю. Лупенка, О. Могильного, О. Онищенка, М. Орлатого, І. Прокопи, О. Павлова, П. Саблука, С. Харчука, В. Юрчишина та інших. Разом з тим, більшість теоретико-методологічних концепцій розвитку ресурсного потенціалу в контексті трансформації сільських територій, є обгрунтованими не у повному обсязі або суперечливими. В той же час в більшості літературних джерел не достатньо уваги приділено оцінці ресурсного потенціалу. Такий стан справ негативно вплинув на процес обгрунтування методологічних основ оцінки та визначення ефективності використання ресурсного потенціалу сільських територій. Тому постає необхідність у формуванні теоретичного підгрунтя вивчення впливу стану використання ресурсного потенціалу сільських територій на трансформаційні процеси які там відбуваються.

Передплатний індекс 21847

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження теоретико-методологічних основ формування та використання ресурсного потенціалу сільських територій, а саме: їх зміст та зовнішні фактори в умовах сучасних трансформаційних змін. В межах досягнення мети виокремлено такі завдання: — визначити змістовне наповнення основних компонентів ресурсного потенціалу сільських територій; — охарактеризувати зовнішні фактори-активатори ресурсного потенціалу; — охарактеризувати взаємозв'язок зовнішнього середовища з ресурсним потенціалом сільських територій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Відповідно до визначень [13], ресурси в соціально-економічному розумінні — це земля, капітал, праця і підприємницька спроможність. Проте [2] вважають за доцільне додати до цієї класифікації такий компонент як інформаційний ресурс, з присвоєнням йому домінуючої позиції. Чисто з економічної точки зору до ресурсів відноситься комплекс окремих елементів, які прямо або опосередковано беруть участь у процесі виробництва товарів та послуг. Виходячи з цього однією із найважливіших особливостей економічної категорії "ресурси" є безпосередній зв'язок із виробництвом, тобто ресурси в процесі використання набувають форми чинників виробництва. Кагорта іноземних вчених до соціально-економічних ресурсів відносять природні та соціальні ресурси, які можуть бути використані в процесі виробництва (при створенні товарів, послуг та інших суспільно необхідних благ). Принциповою відмінністю між термінами "ресурси", "потенціал" і "ресурсний потенціал" є те, що ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а ресурсний потенціал окремого підприємства, територіальної громади, суспільства в цілому не відділений від суб'єктів діяльності. Тобто "ресурсний потенціал", крім матеріальних і нематеріальних засобів, включає здібності працівників, підприємств, установ, закладів, організацій в ефективному використанні наявних засобів або ресурсів.

В свою чергу, більшість як вітчизняних так і зарубіжних науковців сходяться в тому що при суть ресурсного потенціалу сільських територій доцільно розглядати з точки зору виробничої теорії. Але, невелика група авторів в якості окремої складової ресурсного потенціалу сільських територій пропонували розглядати інфраструктурний потенціал.

З точки зору виробничої теорії можна до ресурсів можна віднести всі природні, людські, матеріальні та фінансові засоби які використовуються або можуть бути використані в у виробництві суспільно необхідних життєвих благ. Відповідно до цієї теорії виробничі (економічні) ресурси поділяються на чотири групи: природні, людські, фінансово-економічні та трудові ресурси [16].

Природні ресурси — потенційно придатні для виробництва природні сили й речовини (дарові блага природи), серед яких вирізняються вичерпні та невичерпні ресурси, а в останніх — відновлювані і невідновлювані. Природними ресурсами є земля, корисні копалини, рослини й тварини, багатство вод, природно-кліматичні умови тощо. Однією із найбільш важливих і складних проблем, з якими зіткнулось нині людство, є проблема вичерпності і відновлюваності природних ресурсів, збереження екологічної рівноваги. При проведенні оцінювання природного потенціалу сільських територій важливим є врахування того, що наявність тих чи інших природних ресурсів є важливим поряд з умовами їх взаємодії, підходами до організації сільськогосподарського виробництва, станом інтеграції з села та міста, рівнем розвитку промисловості та рівнем розвитку підсобного господарства сільських домогосподарств. Особливого значення набуває рівень розвитку транспортної інфраструктури, що в першу чергу виступає важливим елементом структури собівартості що виробляється на сільських територіях та є свого роду регулятором використання природних ресурсів територій визначаючи при цьому їх доступність та доцільність промислового освоєння. Не менш важливим фактором соціально-економічної трансформації сільських територій виступають погодно-кліматичні умови (ресурс тепла, середня кількість опадів тощо), і можуть виступати базисом формування похідних факторів таких як якість та стан грунтового покриву, наявність поверхневих та підземних вод, наявність природних будівельних матеріалів тощо.

Людські, або трудові, ресурси — населення працездатного віку, яке економісти зазвичай оцінюють за трьома параметрами: соціально-демографічному, професійно-кваліфікаційному та культурно-освітньому. Важливим елементом оцінки трудового потенціалу сільських територій виступають такі показники які висвітлюють демографічну ситуацію та рівень життя населення. Також потрібно враховувати що при аналізі трудового потенціалу міських на-

Передплатний індекс 21847

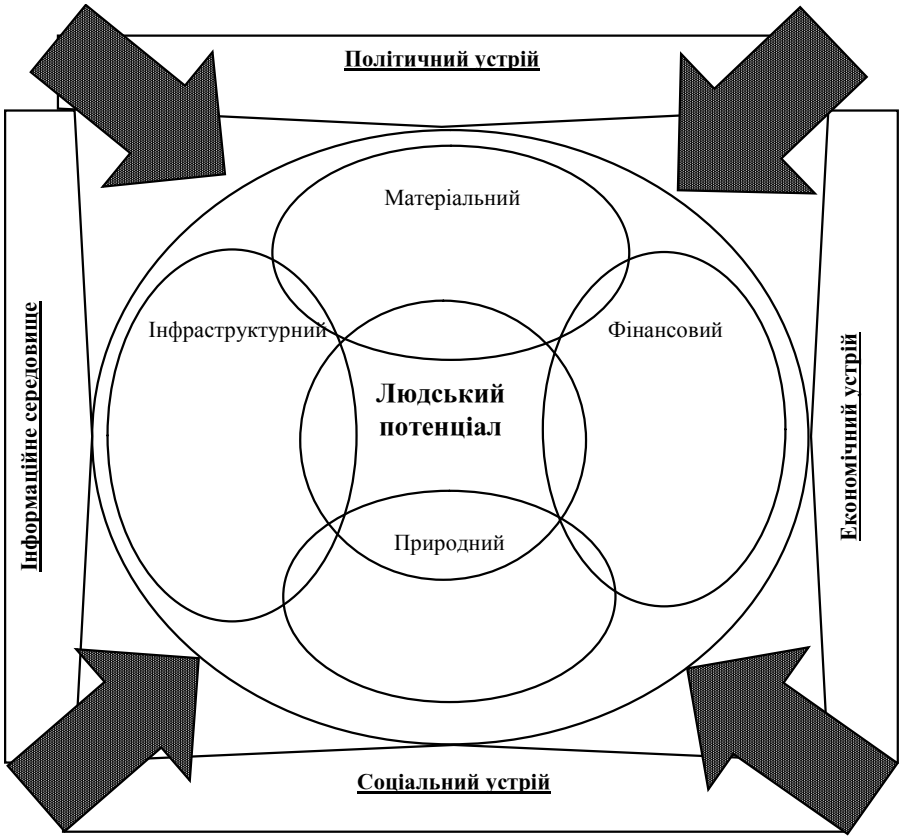

Рис. 1. Зовнішні фактори активізації впливу ресурсних потенціалах трансформації сільських територій

селених пунктів враховуються виключно населення працездатного віку, тоді як в сільських населених пунктах всі прошарки населення (від дітей до людей похилого віку) можуть бути задіяні у виробничий процес.

Матеріальні або матеріально-технічні ресурси — товари, засоби виробництва, блага створені людиною. До їх можна віднести виробничі будівлі (приміщення), машини та обладнання, прилади та інструменти, засоби комунікації, засоби переміщення та шляхи переміщення, сировина, матеріали та паливо тощо. Проведення оцінки матеріально-технічного потенціалу передбачає оцінку вартості основних виробничих фондів всіх галузей народного господарства, які ведуть господарську діяльність на сільських територіях. Також для порівняння розрахунки проводяться відповідно на одного мешканця сільських територій або на одного працюючого, в розрахунку на одиницю площі тощо.

Фінансово-економічні ресурси — високоліквідні ресурси що придатні для їх обміну на виробничі, людські, природні ресурси та можуть виступати засобами для здійснення заощаджень, оподаткування, кредитування тощо. Оцінка фінансово-економічних ресурсів доцільним є використання таких показників які характеризують стан розвитку підприємництва на сільських територіях (мале, середнє, велике), податкові доходи, фінансові результати підприємств різних галузей економіки, які ведуть виробничу діяльність на сільських територіях.

Інфраструктурні ресурси — комплекс об'єктів, галузей та видів діяльності, які забезпечують відповідні умови для функціонування соціально-економічної системи, переміщення товарів та ресурсів для задоволення суб'єктів сільських територій їх соціально-економічних потреб (транспорт, зв'язок, комунальне господарство, загальна і професійна освіта, охорона здоров'я та ін.). Інфраструктура включає основні споруди і послуги, зокрема, системи каналізації, водопостачання, електропостачання, від яких залежить розвиток як окремих населених пунктів, так і економіки в цілому, а також будівництво доріг, каналів, портів, мостів, летовищ, складів, енергетичного господарства, систем зв'язку, водопостачання, каналізації тощо. Роль та значення інфраструктури в процесі забезпечення трансформації сільських територій обумовлюється впливом, який здійснюють об'єкти, галузі та види діяльності на функціонування сільської економіки. В свою чергу наявність на сільських територіях функціонуючої та розгалуженої мережі ліній електропостачання, водогонів, газогонів, якісного дорожнього покриття, телекомунікацій, логістичних центрів тощо є сприятливим підгрунтям для активізації соціально-економічних процесів.

Потрібно відмітити, що представлені вище ресурси сільських територій можуть виступати в якості трансформаторів процесу трансформації сільських територій. При цьому, важливе місце в процесі активізації трансформаторів є фактори зовнішнього середовища, які ми представляємо у вигляді чотирьох компонентів: політичний, соціальний і економічний устрій та інформаційне середовище країни де знаходяться сільські території (Рис. 1).

Передплатний індекс 21847

Політичний устрій країни це організована на єдиній нормативно-ціннісній основі сукупність взаємовідносин політичних суб'єктів, пов'язаних із здійсненням влади (урядом) і управлінням суспільством. Політична устрій або система забезпечує регулювання відносини, пов'язані із підходами до організації, функціонування та зміною/оновленням публічної влади в країні. Основними елементами політичного устрою є держава, правові інститути (законодавча, виконавча та судова), політичні партії і течії, громадсько-політичні об'єднання. До головної функції функціонування політичного устрою є забезпечення суспільного порядку в країні, стабільності та інтеграції суспільства в світові процеси розвитку, мобілізація ресурсів країни на розв'язання життєво важливих завдань та проблем [11].

Політичний устрій безпосередньо впливає на якісний стан людських ресурсів через задоволення рівня життя, здоров'я, довголіття населення. Також важливим ефектом діяльності політичного устрою є якість трудових ресурсів, що формується на основі забезпечення доступу та рівня освіти для населення. Політичний устрій формує законодавчо встановлені правила гри, щодо використання природних ресурсів також може відігравати важливу роль в процесі оновлення матеріально-технічної компоненти процесу виробництва та мотивації розвитку науково-технічного прогресу. Також на політичний устрій полягає встановлення правил гри у сфері фінансової діяльності суб'єктів господарювання та фінансових інституцій, громадян і безпосередньо держави. Важливим компонентом трансформації сільських територій є забезпечення урядом умов для функціонування транспортного, енергетичного, нафто-газового комплексу та для задоволення соціальних потреб населення [4].

Соціальний устрій країни це сукупність соціальних явищ і процесів, що перебувають у відносинах і зв'язках між собою і створюють деякий цілісний соціальний об'єкт, впорядкований у вигляді соціального утворення; забезпечує єдність взаємопов'язаних соціальних груп, інституційних утворень, організаційних форм ведення господарської діяльності, спільнот, котрі, взаємодіючи, забезпечують матеріальні та нематеріальні потреби та інтереси людей. В напрямі розвитку людського потенціалу політичний устрій може забезпечувати розвиток найменш захищених соціальних груп країни та стимулювати їх залучення в процес виробництва суспільно необхідних благ. Напрям розвитку законодавчої, виконавчої та судової гілки влади безпосередньо впливає на формування характеру взаємодії людини та природи в процесі її життя та виробничої діяльності. Також важливим компонентом ефективного функціонування політичного устрою є забезпечення формування відношення населення та основних гравців процесу виробництва до науково-технічного розвитку. В напрямі активізації фінансового потенціалу сільських територій політичний устрій може забезпечувати формування основоположних концепцій відношення населення та бізнес одиниць до використання фінансових ресурсів (розвиток, розваги, соціальна сфера тощо). При формуванні інфраструктурного потенціалу політичний устрій формує концептуальні основи відношення суб'єктів сільських територій до основних елементів інфраструктурного забезпечення виробничої та соціальної сфери сільських територій [3].

Економічний устрій країни це визначений всіма гравцями ринку спосіб узгодження економічної діяльності з урахуванням поділу праці. Тип економічної системи визначається в залежності від того (класичних три питання) хто визначає які товари та послуги виробляти, з яких ресурсів і як їх виробляти та хто буде їх виробляти. В залежності від відповідей на ці питання можна виділити чотири типи економічних устроїв: традиційний, командний, ринковий та змішаний. При традиційному економічному устрої відповідь на усі три питання вирішуються виходячи із суспільних звичок та традицій (патріархальний устрій економічної системи). При командному (планово-централізованій) економічному устрої на всі три питання відповідають державні установи та органи влади. В свою чергу, при ринковій економічній на всі три питання відповідає ринок шляхом: 1) "голосуванням долара покупця"; 2) конкуренцією; 3) платоспроможним попитом. При змішаному економічному устрої на ці питання частково відповідає ринок, а частково держава у різних модифікаціях [17].

Рівень розвитку економічної системи прямо впливає на процес формування передумов розвитку людського потенціалу (довголіття, рівень освіти, рівень життя). Також темпи та вектор розвитку економічної системи визначають підходи до використання природних ресурсів країни [13]. Потрібно відмітити що рівень економічної доступність науково-технічних досягнень для суб'єктів сільських територій є важливим індикатором розвитку економічного устрою.

Передплатний індекс 21847

Інформаційне середовище — це сукупність інформації навколо людини та результати (товар) її інформаційної діяльності. Інформація, як продукт усвідомленої діяльності людини перебуває у динамічному русі та розвитку, лишаючись на сьогодні базисом всіх світових соціально-економічних подій та явищ. Залежно від рівня розвитку суспільства, інформація має специфічні форми прояву, по-різному впливає на процеси соціально-економічної розбудови як кожного окремого сільського населеного пункту, так і всіх сільських територій країни [10].

Інформаційне середовище формується за рахунок таких його компонентів як інформаційна інфраструктура (середовище, що забезпечує можливість збору, зберігання, передавання, автоматизованої обробки та поширення інформації у суспільстві), інформаційні ресурси (на машинних носіях, а також розподілені по WEB-сайтах у мережі Internet), засоби та методи прикладної математики (алгоритми та програмні засоби), організаційні заходи (забезпечують функціонування компонентів інформаційного простору), правові методи (норми) (інформаційне законодавство, міжнародні угоди та інші національні та міжнаціональні правові акти), ринок інформаційних технологій, (засоби зв'язку, інформатизації та телекомунікації, інформаційні продукти та послуги) [8].

До основних завдань інформаційного середовища в якості активізатора трансформаційних процесів на сільських територіях можна віднести формування характеру взаємодії людини та природи в процесі життя та виробничої діяльності, забезпечення науково-обгрунтованого процесу формування матеріально технічної бази; обмін досвідом та кращими практиками; забезпечення фінансово-економічного обгрунтування процесу оновлення та формування матеріально технічної бази.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

В результаті використання монографічного методу дослідження було виокремлено наступні компоненти ресурсного потенціалу сільських територій: природний, людський, матеріально-технічний, фінансовий та інфраструктурний. Природні ресурси — потенційно придатні для виробництва природні сили й речовини (дарові блага природи), серед яких вирізняються вичерпні та невичерпні ресурси, а в останніх — відновлювані і невідновлювані. Природними ресурсами є земля, корисні копалини, рослини й тварини, багатство вод, природно-кліматичні умови тощо. Людські, або трудові, ресурси — населення працездатного віку, яке економісти зазвичай оцінюють за трьома параметрами: соціально-демографічному, професійно-кваліфікаційному та культурно-освітньому. Важливим елементом оцінки трудового потенціалу сільських територій виступають такі показники які висвітлюють демографічну ситуацію та рівень життя населення. Матеріальні або матеріально-технічні ресурси — товари, засоби виробництва, блага створені людиною. До їх можна віднести виробничі будівлі (приміщення), машини та обладнання, прилади та інструменти, засоби комунікації, засоби переміщення та шляхи переміщення, сировина, матеріали та паливо тощо. Фінансово-економічні ресурси — високоліквідні ресурси що придатні для їх обміну на виробничі, людські, природні ресурси та можуть виступати засобами для здійснення заощаджень, оподаткування, кредитування тощо. Інфраструктурні ресурси — комплекс об'єктів, галузей та видів діяльності, які забезпечують відповідні умови для функціонування соціально-економічної системи, переміщення товарів та ресурсів для задоволення суб'єктів сільських територій їх соціально-економічних потреб (транспорт, зв'язок, комунальне господарство, загальна і професійна освіта, охорона здоров'я та ін.).

Література:

1. Dankevych V., Pyvovar A., Pyvovar P. The Evolution of Land Resources as a Production Factor. The problems of economy. 2019. №. 1(19). С. 121—127.

2. Mazur K., Tomashuk I. Governance and regulation as an indispensable condition for developing the potential of rural areas. Baltic journal of economic studies. 2019. Т. 5, № 5. С. 67—78.

3. Luhmann N. Soziale systeme: grundriss einer allgemeinen theorie. Frankfurt am Main.: Suhrkamp, 1984.

4. Економічна теорія: Політекономія: підручник/ за ред. В. Д. Базилевича. Вид. 6-те, перероб. і допов. Київ: Знання-Прес, 2007. 719 с.

5. Важинський Ф. А., Галелюк М. М. Ресурсний потенціал сільських територій. Наукові записки Львів. університету бізнесу та права. 2013. № 10. С. 284—287.

6. Гончарук І. В., Томашук І. В. Державне регулювання розвитку ресурсного потенціалу сільських територій: загальні аспекти. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 4. С. 19—30.

Передплатний індекс 21847

7. Залізко В. Д. Економічний потенціал сільських територій: генезис, структура, властивості, пріоритети зміцнення. Економіка України. 2014. № 4. С. 73—82.

8. Ключник А. В. Формування і розвиток економічного потенціалу сільських територій України: монографія. Миколаїв: Дизайн та поліграфія, 2011. 468 с.

9. Краснобокий Ю. М., Ткаченко І. А. Інформаційне середовище як матриця наукової картини світу. Фізико-математична освіта. 2019. Вип. 1 (19). С. 80—87.

10. Кудряченко А. І. Політичні режими і форми державного устрою у країнах Західної Європи. Наукові записки. 2011. № 1 (51). С. 51—73.

11. Лібанова Е. М. Модернізація економіки України в контексті соціальних викликів. Демографія та соціальна економіка. 2011. № 1. С. 15.

12. Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M. Flynn. Economics: Principles, Problems, and Policies. 18th ed. New York, NY: McGraw-Hill/Irwin, 2008.

13. Пивовар А. М., Пивовар П. В. Формування визначення поняття" сільські території" як економічної категорії. Агросвіт. 2021. № 11. С. 21—33.

14. Пивовар П. В. Трансформація як соціально-економічний феномен. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 91—97.

15. Сірко А. В. Економічна теорія. Політекономія: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2014. 416 с.

16. Економічна теорія: підручник / за ред. В. М. Тарасевича. Київ: Центр навч. літератури, 2006. 784 с.

17. Томашук І. В. Аналіз та статистика ресурсного потенціалу сільських територій аграрного сектору України. Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 5 (10). С. 142—148.

References:

1. Dankevych, V., Pyvovar, A., and Pyvovar, P. (2019), "The Evolution of Land Resources as a Production Factor", The problems of economy, vol. 1 (19), pp. 121—127.

2. Mazur, K., and Tomashuk, I. (2019), "Governance and regulation as an indispensable condition for developing the potential of rural areas", Baltic journal of economic studies, vol. 5, no. 5, pp. 67—78.

3. Luhmann, N. (1984), Soziale systeme: grundriss einer allgemeinen theorie, Suhrkamp, Frankfurt am Main., Germany.

4. Bazylevych, V.D. (Red.), (2007), Ekonomichna teoriia: Politekonomiia [Economic theory: Political economy], 6rd ed, Znannia-Pres, Kyiv, Ukraine.

5. Vazhynskyi, F.A., and Galeliuk, M.M. (2013), "Resource potential of rural areas", Naukovi zapysky Lviv. universytetu biznesu ta prava, vol. 10, pp. 284—287.

6. Honcharuk, I.V., and Tomashuk, I.V. (2018), "State regulation of the development of the resource potential of rural areas: general aspects", Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky, vol. 4, pp. 19—30.

7. Zalizko, V.D. (2014), "Economic potential of rural areas: genesis, structure, properties, priorities of strengthening", Ekonomika Ukrainy, vol. 4, pp. 73—82.

8. Kliuchnyk, A.V. (2011), Formuvannia i rozvytok ekonomichnoho potentsialu silskykh terytorii Ukrainy [Formation and development of the economic potential of rural areas of Ukraine], Dyzain ta polihrafiia, Mykolaiv, Ukraine.

9. Krasnoboky, Yu.M., and Tkachenko, I.A. (2019), "Information environment as a matrix of the scientific picture of the world", Fizyko-matematychna osvita, vol. 1 (19), pp. 80—87.

10. Kudryachenko, A.I. (2011), "Political regimes and forms of government in the countries of Western Europe", Naukovi zapysky, vol. 1 (51), pp. 51—73.

11. Libanova, E.M. (2011), "Modernization of the economy of Ukraine in the context of social challenges", Demohrafiia ta sotsialna ekonomika, vol. 1, pp. 15.

12. McConnell, R.Campbell, Brue, L.Stanley, and Flynn, M.Sean. (2008), Economics: Principles, Problems, and Policies, 18th ed, McGraw-Hill/Irwin, New York, USA.

13. Pivovar, A.M., and Pivovar, P.V. (2021), "Formation of the definition of the concept of "rural territories" as an economic category", Ahrosvit, vol. 11, pp. 21—33.

14. Pivovar, P.V. (2021), "Transformation as a socio-economic phenomenon", Ekonomika ta derzhava, vol. 8, pp. 91—97.

15. Sirko, A.V. (2014), Ekonomichna teoriia. Politekonomiia [Economic theory. Political economy], TsUL, Kyiv, Ukraine.

16. Tarasevych, V.M. (Red.), (2006), Ekonomichna teoriia [Economic theory], Tsentr navch. literatury, Kyiv, Ukraine.

17. Tomashuk, I.V. (2017), "Analysis and statistics of the resource potential of rural areas of the agrarian sector of Ukraine", Skhidna Yevropa: Ekonomika, biznes ta upravlinnia, vol. 5 (10), pp. 142—148.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2023 р.

Передплатний індекс 21847